150 LET OCHOTNICKÉHO DIVADLA V HOLICÍCH

Podle tradice se hrálo v radničním hostinci první ochotnické představení v roce 1843. Za režie Václava Červinky se hrál "Svatý Jan" o životě a utrpení Jana Nepomuckého. A že již tehdy byli divadelníci i diváci veselé kopy, svědčí historka z tohoto představení: "Při kuse zastupovaly Vltavu necky, do kterýchž hostinský Hašpl nepozorovaně nalil vody. Z tragédie stala se fraška, když Jana Nepomuckého hodili do Vltavy a ten promáchaný rychle z ní lezl dávaje průchod svému rozhorlení slovy ne právě vybranými." V čele prvních ochotníků stáli Ondřej Drtina, František Jedlička a Josef Rychlík. Poté se hrálo ještě několikrát, ale politické poměry nepřály spolkové činnosti.

S novou činností se setkáváme v roce 1867, kdy bylo zásluhou zdejších studentů utvořeno "Divadelní družstvo". Za režie stavitele Václava Kašpara byly uváděny hlavně Tylovy hry, jakož i jiné, v té době oblíbené kusy. Po dvouleté pravidelné činnosti nastává opět útlum až do roku 1875, kdy byly položeny pevné základy ochotnického divadla v Holicích. Zásluhu na tom měli Josef Lohniský, Arnošt Marek, Josef Branda, Čeněk Hanousek, Václav Michálek.

V roce 1880 byly příslušnými úřady schváleny stanovy spolku, který od té doby nesl název "Spolek divadelních ochotníků Klicpera". Ve znaku měl stříbrnou lyru v červeném poli. Vystupovalo se, jak tomu bývalo všude na malých městech, na skromném jevišti s minimální výpravou. Nejprve to bylo v hostinci "U slunce", krátce v tělocvičně dívčí školy a v hostinci "U koníčka". V roce 1887 zakotvili pak ochotníci na více jak sedmdesát let v sále "Na špici", který byl v roce 1909 nově postaven podle plánů architekta E.Wünsche.

"Klicpera" nebyl jediným spolkem, který hrál divadlo, neboť divadelní odbor měl například i Sokol, sociální demokracie, staroholická Beseda a další korporace. Byl však uznávanou autoritou ve městě a okolí a v jeho dlouhé historii najdeme jen dva roky, kdy nebylo sehráno ani jedno představení. Záslužnou roli sehrál v období obou světových válek, kdy vhodně zvoleným repertoárem přispíval k uchování ryze české kultury. Bez zajímavosti není, že kolem roku 1890 zde hrál také pozdější význačný politik a ministerský předseda František Udržal z nedaleké Rovně. Z meziválečné generace jmenujme alespoň Josefa Routka, Františka Jedličku, Josefa Staňka, Františka Formánka, Karolinu Petružálkovou, Lohnickou, Dušánkovou a Josefa Valentu, autora několika her a zasloužilého pracovníka v ochotnickém hnutí.

Zájem veřejnosti o divadlo a chuť herců uplatnit se, si vyžádaly založení dalších souborů. Kromě "Klicpery" vyvíjely v meziválečné době nejvíce činnost "Dramatický vzdělávací kroužek Jirásek" hrající "U koníčka", "Dramatický spolek Tyl", který vznikl původně ve dvacátých letech jako dramatický odbor církve československé a měl až do konce padesátých let domovskou scénu "Na Trandě", "Dramatický spolek Máj" sídlící v hostinci na Kamenci. V letech 1932-1939 hrávalo nepravidelně politické divadlo "Maják".

Zmínku zaslouží dramatický odbor Studentského spolku, který uvedl řadu zajímavých inscenací, kde se herecky i režijně uplatnil předčasně zemřelý malíř a filmový herec Mirko Eliáš. Na popud tohoto spolku se také ustavilo "Družstvo pro postavení divadelní budovy v Holicích", které od roku 1926 shromažďovalo prostředky, leč válka tyto snahy ukončila. Divadlo mělo stát vedle radnice a studii vypracoval člen spolku architekt Karel Dudych.

Náš historický pohled by nebyl úplný, kdybychom neuvedli, že vedle činohry a operety se pěstovala v Holicích i opera a loutkové divadlo. Zpěvácký spolek "Neptalim" dokázal v dobách své největší slávy na přelomu století nastudovat pod vedením Čeňka Holuba i taková díla, jako je Blodkova opera "V studni" či Smetanova "Prodaná nevěsta". V roli Jeníka se poprvé uplatnil pozdější sólista brněnské opery Karel Holík. Loutkovou scénu měl v restauraci "U koníčka" druhý pěvecký sbor "Hlahol". Kašpárek se svou dřevěnou družinou zažil nejslavnější dobu pod principálem Josefem Bartošem. Pozdější generace Rudolfa Ježka, Adolfa Pacáka, Josefa Bruny a dalších nenašla následovníky, a tak i přes pozdější velmi dobré podmínky v kulturním domě se v šedesátých letech u loutkového jeviště zavřela opona.

Počátkem padesátých let byl bohatý kulturní život načas ochromen nesmyslným zákonem o likvidaci všech spolků. I ochotnické soubory si tak musely najít instituci, která by je vzala pod svá křídla. Že to nebyla věc jednoduchá, svědčí fakt, že "Klicpera" hrál během několika let pod hlavičkou Závodního klubu TOS, Osvětové besedy a Závodního klubu Místního hospodářství. Spolek "Tyl" měl větší štěstí a v Závodním klubu Botany našel zřizovatele až do konce své historie. Třetí divadelní soubor "Máj" přešel pod Závodní klub Modeny, ale přestal záhy vyvíjet činnost a teprve v roce 1959 ji obnovil pod hlavičkou Závodního klubu Orličanu. V roce 1956 vznikla při Domu osvěty "Estrádní umělecká skupina". Nové formy mladého souboru měly úspěch u diváků i odborníků a soubor vyhrával postupně jednu přehlídku za druhou a dostává se až do celostátního kola STM. V souvislosti s padesátými lety zaznamenejme i několik inscenací dětských školních souborů a souboru učitelů holického okresu.

Z celé plejády divadelních ochotníků v době po válce jmenujme alespoň některé: Pavla Kačera, Libuši Strakovou, Josefa Korába, Libuši Jilemnickou, Boženu Zemánkovou, Karla Hampla, Josefa Richtera, Miloslava a Ludmilu Kmentovy, Jana Krejčího, Ludvíka Kalvacha, Ladislava Latra, Josefa Marka, Josefa Krpatu, Milana Novotného, bratry Theodorovy, Josefa a Ludmilu Vlasákovy, Jaroslava Beránka a mohli bychom pokračovat dále a dále. Je potěšitelné, že řada z nich zůstala "ochotnickým prknům" věrna dodnes. Z plodného zázemí vyrostli i vynikající profesionální herci a režiséři Jan Kačer a Václav Lohniský.

Novým impulzem pro rozvoj divadelní činnosti v Holicích bylo otevření kulturního domu v roce 1962. Všechny soubory se sloučily v jeden "Divadelní soubor KD". O bohaté činnosti ochotníků v první polovině šedesátých let svědčí i dále uvedený přehled premiér. Později začal počet představení klesat, ale na druhé straně začaly vznikat soubory nové. Koncem šedesátých let se na scéně objevil dětský soubor lidové školy umění a v klubovém prostředí studentské divadélko "Kachle". Později se oba soubory spojily v dnešní "Divadelní studio Imprese". V roce 1976 se pak vytvořil "Dětský divadelní soubor Klíč", ve kterém se během deseti let jeho existence vystřídalo několik desítek nejmladších vyznavačů Thalie. Dnes mladí vyrůstají v souboru literárně-dramatického oboru zdejší základní umělecké školy.

V šedesátých letech se na jevišti začali /kromě již výše jmenovaných/ výrazněji prosazovat Jan Zerzán, Jan Macků, Věra Izáková - Košková, Karel a Marie Holinkovi, Josef Václavík, Luboš Křepelka, Luděk Ježek, Jaroslav Mrština, Věra Velinská-Hendrychová, Zdena Výšková, Jana Kalenská-Machačová, Ivana Valentová-Šimáková, později František Běhounek, Petr Hlavatý, Milena Šmejdířová. Kolem studia Imprese Radek Musílek, Jitka Juračková, Lída Voříšková, Miloslav Vohralík, Luděk Kaplan, Pavel Hladík. Z nejmladší generace jmenujme Vítězslava Vondrouše, Ivanu Welschovou-Vondroušovou, Olgu Petrákovou, Davida Šmejdíře.

Je potěšitelné, že letošní jubileum ochotnického divadla v Holicích není jen tichou vzpomínkou na něco, co tu kdysi bylo a už není. Ochotnické divadlo v našem městě žije a věříme, že bude žít i dále. A našim následovníkům přejeme, aby se stejným potěšením jako my dnes oslavili 200. a další výročí s divadelním "tfuj, tfuj, tfuj, zlomte vaz!"

Sestavit úplnou a přesnou dokumentaci o premiérách jednotlivých ochotnických souborů v Holicích je velmi obtížné. Archivní materiály jsou značně torzovité a u některých souborů se nedochovalo prakticky nic. O jejich činnosti víme jen přeneseně z jiných dokumentů. Poměrně ucelený je fond plakátů Divadelního spolku "Klicpera" z období let 1880 - 1944, uložený v Okresním archivu Pardubice. Další období v rozmezí let 1945 - 1961 je zhlediska dokumentace opět složité. Dochovaly se jen jednotlivosti a většinu zpráv můžeme čerpat z kronik, ať městské, či školních. Určitou výpovědí jsou /i když ne vždy zcela stoprocentní/ dochované a místy datované fotografie. Podrobnou dokumentaci máme od roku 1962, kdy byl otevřen Kulturní dům města Holic a zároveň založen archiv této organizace, doplňovaný i o materiály jiných kulturních činitelů v našem městě.
Z výše uvedených důvodů zde publikujeme přehled premiér ochotnických souborů až od roku 1962.

PŘEHLED PREMIÉR OD ROKU 1962

10. 2.1962 L.Aškenázy: Host
Divadelní soubor KD, r.P.Kačer

6. 3.1962 J.Dietl: Etuda pro kontrabas, M.Kment: 2x kabaret
Estrádní umělecká skupina KD, r.P.Kačer a M.Kment

10. 3.1962 P.Petrovič: Uzel
Divadelní soubor KD, r.J.Krpata

1. 5.1962 dle A.Jiráska: Filosofská historie
Divadelní soubor KD, r.J.Staněk

1. 7.1962 B.Kuchynka: Kratochvilná historie
Divadelní soubor KD, r.J.Klouček

26.12.1962 V.K.Klicpera: Lhář a jeho rod
Divadelní soubor KD, r.J.Staněk

31.12.1962 sestavil M.Kment: Smích století
Estrádní umělecká skupina KD, r.M.Kment

27. 1.1963 N.Pogodin: Aristokrati
Divadelní soubor KD, r.M.Veverka j.h. a J.Krpata

14. 4.1963 Z.Bidlo: Ráno bude neděle
Divadelní soubor KD, r.P.Kačer

8. 6.1963 J.Dietl: Senohrabské grácie
Divadelní soubor KD, r.J.Klouček

16.11.1963 H.Lutzke: Sklep
Divadelní soubor KD, r.J.Richter

25.12.1963 J.Werich: Tři veteráni
Divadelní soubor KD, r.M.Kment

13. 6.1964 E,Labiche - J.Voskovec - J.Werich: Slaměný klobouk
Divadelní soubor KD, r.J.Koráb

27.11.1964 A.Watkyn: Co v detektivce nebylo
Divadelní soubor KD, r.P.Kačer

10. 4.1965 J.Werich: Teta z Bruselu
Divadelní soubor KD, r.J.Koráb

15. 5.1965 H.Kleist: Rozbitý džbán
Divadelní soubor KD, r.J.Klouček

31.12.1965 Kuchařka v kalhotech - Silvestr před 30 lety
Divadelní soubor KD

25.12.1966 A.de Stefani: Jako ta myš
Divadelní soubor KD, r.P.Kačer

31.12.1966 O.Scheinpflugová: Okénko
Divadelní soubor KD, r.J.Koráb

20. 5.1967 Scarnici - Tarabusi: Kaviár nebo čočka
Divadelní soubor KD, r.J.Koráb

11. 5.1968 J.Tuwin: Vojín královny Madagaskaru
Divadelní soubor KD, r.J.Koráb

9.10.1968 sestavil P.Hladík: Již jsme fangle vyvěsili
Studentské divadélko Kachle, r.P.Hladík

24.11.1968 M.Kubátová: Jak přišla basa do nebe
Divadelní soubor KD, r.J.Koráb

20.12.1968 P.Hladík - Z.Kaska: Hovory vánoční
Studentské divadélko Kachle, r.P.Hladík

21. 3.1969 P.Hladík - Z.Kaska: Perzekuce temporum
Studenetské divadélko Kachle, r.P.Hladík

17. 5.1969 O.Daněk: Sňatková podvodnice
Divadelní soubor KD, r.J.Koráb

1. 6.1969 dle J.Karafiáta: Broučci
Dramatické oddělení LŠU, r.L.Jilemnická

19. 9.1969 M.Vohralík - P.Kačer ml.: Horrrorový večírek
Studentské divadélko Kachle, r.M.Vohralík

17. 1.1970 G.Feydeau: Taková ženská na krku
Divadelní soubor KD, r.J.Koráb

30. 5.1970 J.K.Tyl: Paličova dcera
Divadelní soubor KD, r.J.Koráb

3.6.1970 P.Hladík - Z.Kaska - M.Pytela: Ještě Kachle nezhynula
Studentské divadélko Kachle, r.P.Hladík

5. 6.1970 Jak se Vám líbí aneb Co by tomu řekl Jan Amos
Divadelní studio mladých KD, r.L.Jilemnická

7.10.1970 P.Hladík - Z.Kaska - M.Pytela: Večer pro Bretschneidry
Studentské divadélko Kachle, r.P.Hladík

16. 1.1971 M.Henneguyn: Prolhaná Ketty
Divadelní soubor KD, r.J.Koráb

27. 3.1971 P.Hladík - R.Musílek: Cesta vlakem
Studentské divadélko Kachle, r.P.Hladík

11. 6.1971 C.Magnier: Sedm žen na krku
Divadelní soubor KD, r.J.Koráb

16. 6.1972 J.Solovič: Žebrácké dobrodružství
Divadelní soubor KD, r.J.Koráb

20.10.1972 J.Beneš: Pohádka o Honzovi a princezně Zlatovlásce
Divadelní studio mladých KD, r.L.Jilemnická

10.12.1972 Scarnici - Tarabusi: Otcové se rodí ve skříních
Divadelní soubor KD, r.J.Koráb

4. 2.1973 P.Dostál: Výtečníci
Divadelní studio mladých KD, r.L.Jilemnická

28. 4.1973 M.Vohralík - R.Musílek: Nehraje se, zkoušíme
Divadelní studio mladých KD, r.L.Jilemnická